

Memo

Aan : De leden van de raad
Van : Burgemeester en Wethouders
Datum : 18 juni 2024
Onderwerp : Gemeentefonds meicirculaire 2024

Inleiding

De meicirculaire van het rijk is ontvangen. De meicirculaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkering. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. In dit memo ontvangt u informatie over de inhoud van deze circulaire en de betekenis voor Meppel. In het kort geeft de meicirculaire enkele financiële verbeteringen in het gemeentefonds. Verbeteringen ten opzichte van de bestuursrapportage (berap) en de perspectiefnota (PPN). Tegelijk is enige nuancering op zijn plaats. Want voor een deel van de extra inkomsten geldt dat deze waarschijnlijk ook leiden tot extra uitgaven. En voor een deel geldt dat deze incidenteel zijn en dus geen structurele verlichting geven. Kortom, de donkere wolken blijven boven Meppel hangen, maar ze zijn iets minder donker.

Voorschot op meicirculaire 2024

De ontvangst van de meicirculaire leidt tot een actualisatie van de raming van het gemeentefonds zoals weergegeven in de berap voor het lopende jaar en de PPN voor de komende vier jaren. In beide documenten is wel al een voorschot genomen op deze circulaire. Voor 2024 gingen we voor het gemeentefonds uit van per saldo een negatieve bijstelling van € 59.000. Voor 2025 is € 2,2 miljoen extra opgenomen oplopend naar € 4,8 miljoen voor de jaren 2026-2028.

De mutaties uit de berap en de PPN zijn gebaseerd op de Voorjaarsnota 2024 van het rijk. Twee belangrijke wijzigingen uit de Voorjaarsnota 2024 die effect hebben op het gemeentefonds zijn:

- Vanaf 2026 verdwijnt de opschalingskorting. Het ravijnjaar blijft wel in stand want ook na de Voorjaarsnota is de omvang van de totale gemeentefondsuitkering voor 2026 en latere jaren lager dan in 2025.
- In de Voorjaarsnota is de nieuwe financieringssystematiek die bij de septembercirculaire 2023 is ingevoerd, vervroegd van 2027 naar 2024. Het geldt dat gemeenten mislopen door het eerder omschakelen wordt door het rijk bijna geheel gecompenseerd. Alleen voor het komende jaar is de compensatie niet volledig zodat een tekort voor 2025 ontstaat.

Uitkomsten ten opzichte van berap en PPN

De uitkomsten van de meicirculaire laten voor 2024-2028 voor alle jaren een positief verschil zien ten opzichte van waar wij mee gerekend hebben in de berap en de PPN. De gunstige afwijking voor 2024 is € 1,7 miljoen, voor 2025 € 1,4 miljoen en voor 2026 t/m 2028 respectievelijk € 0,3 miljoen oplopend naar € 2,2 miljoen in 2028.

Het positieve verschil voor 2024 is voornamelijk te vinden in een structurele compensatie voor lonen en prijzen binnen de Participatie (Wsw), een tegemoetkoming infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven en een incidentele compensatie voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Daar staan wellicht ook kosten tegenover.

Voor 2025 betreft het positieve verschil voornamelijk het besparingsverlies voor de Jeugd van € 500 miljoen dat alsnog door het rijk is uitgekeerd. Voor Meppel is dat € 1,1 miljoen. Daar staat wel tegenover dat de besparing op de uitgaven die in de gemeentelijke begroting is opgenomen, moet worden teruggedraaid. Netto leidt dat tot een positief resultaat per saldo van € 550.000 voor 2025. Daarmee is het gepresenteerde tekort in de PPN (voor 2025 € 711.000) al voor een groot deel van tafel. Het verschil in latere jaren betreft vooral een correctie op het nadeel als gevolg van de herijking gemeentefonds. Voor 2028 wordt het gunstige verschil verklaard door het doortrekken van een eerder toegekende structurele bijdrage van € 1,8 miljoen vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem.

In onderstaande tabel wordt een vergelijking getrokken tussen de ramingen uit de berap 2024 en de PPN 2025-2028 én de uitkomsten van de meicirculaire 2024.

Omschrijving (bedragen x 1.000)	plus = voordeel	2024	2025	2026	2027	2028
Bestuursrapportage 2024 en Perspectiefnota 2025-2028						
Algemene uitkering en overige uitkeringen		84.807	85.051	78.042	77.516	75.261
Structurele stelpost jeugd				800	500	500
Verwacht effect landelijke herverijking gemeentefonds				-430	-946	-1.156
Mutaties berap 2024 en PPN 2025-2028 (incl. sept.circ. 2024)		1.400	3.500	6.300	7.700	9.000
Totaal gemeentefonds: bestuursrapportage en perspectiefnota		86.207	88.551	84.712	84.770	83.605
Mei-circulaire 2024						
Algemene uitkering en overige uitkeringen		87.950	89.965	84.458	85.416	86.163
Structurele stelpost jeugd				800	500	500
Verwacht effect landelijke herijking gemeentefonds				-258	-516	-863
Totaal gemeentefonds: op basis van meicirculaire 2024		87.950	89.965	85.000	85.400	85.800
Mei-circulaire 2024 versus bestuursrapportage en perspectiefnota						
Algemene uitkering en overige uitkeringen		1.743	1.414	288	630	2.195
Vershil mei-circ.2024 met bestuursrapportage en perspectiefnota		1.743	1.414	288	630	2.195

Nuancering en conclusie

Tegenover de stijging van de gemeentefondsuitkering staan wellicht nog extra kosten ten opzichte van de berap en de PPN. Dit als gevolg van bijvoorbeeld hogere loon- en prijsontwikkelingen, dienstverlening aanpak armoede en schulden etc..

Indicatief komen we (zonder rekening te houden met de kosten zoals hierboven genoemd) na de ontvangst van de meicirculaire 2024 voor de berap en de PPN op de volgende saldi:

Omschrijving (bedragen x 1.000)	plus = voordeel	2024	2025	2026	2027	2028
Gepresenteerde eindstand berap en PPN		2.152	-711	-1.698	-3.375	-4.819
Financiële uitkomsten meicirculaire 2024		1.743	1.414	288	630	2.195
Terugdraaien besparing op kosten jeugd (2025)			-550			
Indicatie geraamde saldi na meicirculaire 2024		3.895	153	-1.410	-2.745	-2.624

De boodschap in de perspectiefnota over de zorgelijke situatie van onze financiën blijft hetzelfde. We zijn blij met deze iets gunstigere uitkomsten maar het zogenaamde ravijn ingaande 2026 is nog steeds intact en komt naderbij. De aangekondigde stevige aanpak via een takendiscussie blijft zeker nodig.

De uitkomsten van deze meicirculaire nemen we voor de jaren 2024-2028 mee in de financiële tussenrapportage 2024 en de programmabegroting 2025-2028 die beiden in het najaar verschijnen.